

Серед творів великої форми найбільш значними її досягненнями є вісім концертів для різних інструментів з оркестром, дві симфоніети та партита для струнного оркестру. Великий внесок зробила композиторка й у розвиток жанру сюїти, написавши низку творів для різних за складом виконавців та оркестрів. Значну цінність являють собою численні ансамблі і твори для духових інструментів, а також унікальна збірка п'єс для кампанелі. Окреме місце в творчості Жанни Колодуб посідає музика для дітей. Це балети й мюзикли, поставлені у різних театрах України та країн СНД, а також численні фортепіанні, хорові і вокальні твори. Поза її увагою не залишається й естрадний напрям.

Композиторську творчість Жанна Колодуб успішно поєднує з педагогічною, виконавською та громадською діяльністю. Як досвідчений педагог з 1952 року працює в Національній музичній академії України, має методичні роботи з проблем музичного виконавства, а як композитор і піаністка Жанна Колодуб упродовж багатьох років проводить творчі зустрічі із слухачами, виступаючи в Україні та за її межами. Вже понад сорок років вона плідно працює в комісії музично-естетичного виховання дітей та молоді Національної спілки композиторів України, є її головою та членом комісії з прийому до спілки, а також входить до складу Всеукраїнської музичної спілки України.

Крім того, значним внеском у розвиток музичної культури та в справу виховання талановитої молоді стала багаторічна праця Жанни Колодуб у редакційній раді видавництва «Музична Україна», численних художніх та наглядних радах і колегіях, а також у журі музичних конкурсів юних виконавців.

Римма СУЛІМ

кандидат мистецтвознавства,
докторант Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського

ОЛЕНА ЗІНЬКЕВИЧ (До дня народження)

Олена Сергіївна Зінькевич — доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри історії музики етносів України та музичної критики Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, член-кореспондент Національної академії мистецтв України. Характерною рисою натури Олени Сергіївни є прагнення в усьому досягти досконалості.

При згадці про ювілярку перед очима постає образ стрункої, з білявим волоссям та блакитними очима жіночки-бійця, що неначе лицар у сяючих обладунках, гордо тримає спис — як на зображенні Афіни Паллади. Це, звичайно, найперше емоційне враження, та воно відповідає сутності людини, яка має внутрішню силу, що зумовлює її стійкість у житті і професійній

діяльності. Це особистість, яка неухильно обстоює свої позиції, наукові й моральні, як у дослідницькій, так і в педагогічній роботі.

Уміння бачити витoki становлення та розвиток явища — це хист, з яким людина народжується. Саме такі якості виявилися уже в перших, ще студентських, роботах Олени Сергіївни — відчуття пульсу історії, що далі збагачувалося все більш значущими аспектами дослідження. Тепер, маючи перед очима широку панораму публікацій вченої, можна побачити як цілеспрямовано вона рухалась у напрямку розвитку кількох груп проблем: методології історичного музикознавства, динаміки становлення української музики другої половини ХХ — початку ХХІ ст., повернення до «актуальної спадщини» (М. Арановський) забутих та маловідомих сторінок культурного життя Києва ХІХ та ХХ ст.

Науковій творчості Олени Зінькевич властиве звернення до міждисциплінарних досліджень (літературознавство, історія культури, театро- та кінознавство), яке ґрунтується на філософському базисі. Чимало цікавих ідей і понять внесла дослідниця в арсенал українського музикознавства, дедалі ширше, яскравіше і багатше постають концепції, ідеї, підходи у її наукових працях.

Олена Зінькевич як історик — це не занурення в минуле, а, навпаки, це відчуття історичності моменту, що триває. Більшість досліджень пов'язана з осмисленням того, що відбувається нині, насамперед у творчості композиторів. Видані і визнані її роботи — це літопис подій не в звичайному сенсі, а подій у творчому житті композиторів. Таким чином роботи «літописця» самі стають історичним документом. Дуже важливо, що йдеться не тільки про констатацію конкретного факту — виникнення нової симфонії чи кантати — той чи інший твір відбиває динаміку оновлення, притаманну, на думку вченого, розвитку української музики (див. монографію «Динамика оновлення»). Справжній хист історика сполучається ще й з тонкістю розуміння творчості композитора, його особистісного творчого кредо. Українське музикознавство має створені Оленою Сергіївною психологічні портрети українських композиторів певних періодів у їх творчості, зокрема Є. Станковича («Симфонические гиперболы»), В. Сильвестрова («Пение мира о самом себе»), Б. Буєвського («Энергия поиска»), В. Зубицького («Огонь молодости»), В. Губаренка, Лесі Дичко, Ю. Іщенко та інших. Це може служити прикладом властивого Олені Сергіївни дослідницького підходу, який сполучає аналіз об'єкту як з позиції контекстуальних зв'язків і тому певної закріпленості в часі, так і під кутом зору постійного руху від минулого до майбутнього. Можна собі дозволити асоціацію з одночасним існуванням світла і як корпускули, і як хвилі.

Кожний історик-дослідник, крім динаміки пошуку нового, завжди має свою «ліричну сферу» — період минулого, до якого звертається з особливим пієтетом. Важливу частину творчого доробку Олени Зінькевич становить велика серія публікацій, пов'язаних з історією музичного Києва другої половини ХІХ — перших десятиліть ХХ ст. («Концерт и парк на крутояре: Киев музыкальный ХІХ — начала ХХ века», «Ференц Ліст в Києві», «Музична бібліографія київської періодики: Чайковський у концертному житті Києва (1875–1917)» та ін.). Так відкривається інша сторона діяльності дослідниці — змалювання широкої панорами культурного життя — концертного, театрального, громадського. Крізь сучасність проступають контури старого Києва, його будинків, вулиць, побіжні характеристики людей. Тож

маємо можливість відчутти справжню атмосферу нашого міста в його романтичний час. Праці такого типу — важлива ланка у поєднанні минулого та сучасного, що особливо цінно для молодих поколінь.

Зацікавлення старою пресою збагачує творчість Олени Зінькевич гранню критичної діяльності. Це засвідчують її численні статті у газетах («Культура і життя», «Вечірній Київ», «Київський вісник», «Московские новости», «Зеркало недели», «Час—Time» та ін.), в журнальній періодиці, буклети, анотації тощо. Їй притаманне просте, пристрасне відчуття подій, завдяки чому у нас нині існує музична критика як поклик, як діяльність, як частина громадського життя. Протягом багатьох років вона виховала не одне покоління музичних критиків. Тож зупинимо увагу на ще одній грані творчої особистості Олени Зінькевич — педагогічній діяльності.

Олена Сергіївна — педагог Божою милістю. Це і родинні традиції, і передумови в самому її характері — людини-лідера, генератора ідей, учителя. Вона створила свою школу, школу, означену характерними рисами. Її учні завжди добрі професіонали, сумлінні й правдиві у своїй роботі, захоплені науковою, педагогічною і критичною діяльністю. Вони відбивають й певні риси характеру самої Олени Сергіївни — сміливість висловлювання, гостроту думки і мови, рішучий захист своїх позицій.

Олена Зінькевич провадить велику громадську роботу. На рахунку дослідниці безліч дискусій, конференцій, критичних статей, виступів на захист тієї чи іншої людини. Впродовж багатьох років Олена Сергіївна була секретарем Спілки композиторів і залишається активним її членом. Як видається, образ Афіни Паллади вже постає перед нашими очима. Але ми ще не згадали такі приховані риси її особистості, як чутливість до прекрасного, що відбивається в яскравому захопленні світом і життям, вірність друзям (як в Україні, так і за її межами), постійне піклування про учнів. Вона уміє створювати довкола себе доброзичливу, затишну атмосферу. До цього ще слід долучити особливе відчуття нею доброго гумору, що втілюється у її доповідях на першоквітневих конференціях і стало основою книги-бурлеску «Веселе музикознавство».

Ювілей Олени Сергіївни Зінькевич став приємною нагодою, аби на якусь мить зупинитися в нашому швидкоплинному часі й виважити роль нашої ювілярки у музикознавстві, музичній культурі, суспільному житті. Вона вже зробила великий внесок у наукову скарбницю музикознавства, запропонувала оригінальні, глибокі концепції, які реалізуються у її працях і в роботах її колег та учнів. Вона створила немало текстів, які увійшли в наше музичне життя і становлять зразок наукового дослідження за ясністю ідеї, широтою охоплення явищ, глибиною аналізу та блискучим володінням словом. І ми з особливим задоволенням усвідомлюємо, що на нашому музичному небосхилі яскраво сяє зірка на ім'я Олена Зінькевич. Захоплюючись нею, ми — її колеги, друзі, учні — заявляємо про нашу до неї любов і глибоку повагу.

Ніна ПЕРСИДСЬКА
академік НАМ України,
доктор мистецтвознавства